

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§.Cæterum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

præsentes sint, non dari Iudicem ad petitionem vnus, iuxta Gl. in l. obseruandum 47. ff. de iudic. Sed vtrique parti permitti, vt Iudicem sibi delegent, atque ad faciliorem causæ expeditionem, tertium superaddi ex partium communi consensu, aut, si consentire nequeant, ex officio Papæ. Præterea Pontifex interdum ex tribus deputatis Iudicibus vnum præeligere solet. *Si non omnes, tu Episcopo &c.* Quo casu, Episcopus vno collega mortuo procedere potest cum altero: sed non vice versa ambo illi absque Episcopo.

Ait itaque Pontifex, non obstante hac præelectione, posse præelectum alteri subdelegare: Item, non obstante, quod Iudex tertius communi partium consensu electus sit, posse eum alteri vices suas committere: quod intelligendum videtur, etiam non requisito consensu ipsarum partium, secundum Gl. hic ver. negotijs. Ioann. Andr. & Abbat. hic n. 5. contra Specul. hoc tit. §. Sequitur, princ. Id verò probabilius est, quod idem Specul. tradit, quod Iudex tertius, qui veluti diremptor ex partium consensu, vel ex officio Papæ deputatus est, non possit vices suas committere alterutri Iudicæ, quem pars sibi delegit.

NOTANDVM Vn. Delegatus Principis ordinariè potest causam alteri subdelegare. Neque præsumendum facillè est, quod in commissione electa fuerit industria personæ. Quia Princeps attendere nõ solet ad personas, quibus committitur; sed potiùs ad causas, vt citò expediatur. Quare alia ratio est de gratijs ac priuilegijs, quæ in fauorem personarum conceduntur, atque idcirco in alias personas transfundi non possunt, vt dixi etiam supra in c. super quæstionũ, 27. hoc tit.

§. Is autem.

SI cui à Papa causa commissã sit, ita vt eam personaliter exequatur, nihilominus eam partibus consentientibus alteri delegare potest: præterquam si mandatum sit, vt inquisitio aliqua fiat, vel Ecclesijs prouideatur de Prælatibus, alijsue Ministris: tum enim,

singulariter censetur electa industria, ac fides personæ, cui commissio fit.

NOTANDVM I. Si clausula, aut conditio commissioni adiecta sit in partium fauorem, ab ea recedi potest cum earundem consensu expresso, aut tacito. Sin autem ob publicam vtilitatem adiecta sit, tum locum habet regula: *Quod forma rescripti exakte seruari debeat, alioquin acta irrita sint, c. venerabili, 37. hoc tit. c. cum dilecta, 22. de rescript.* Ita bene hic docet Innocent. n. 1. Quia partes, inquit, renuntiare his possunt, quæ pro ipsis introducta sunt, non autem ijs, quæ pro publica vtilitate, aut Iudicis officio decreta.

NOTANDVM II. Si Princeps industriam ac fidem à se delegati elegerit censetur, non potest is alteri causam subdelegare. Consentit c. 3. hoc tit. Porro industria Iudicis delegati specialiter electa censetur: Primò; Si ipsa verba expressè significent, vt dicatur, *Per te ipsum, seu personaliter exequaris; item, confidimus de industria, ac discretionem tuam;* dummodò appareat, quod hæc verba referantur ad ipsam causæ cognitionem, & non ad expeditionem quamcunque. Quia si delegatus idoneæ personæ subdeleget, factis prudenter prouidisse censetur causæ expeditioni. Secundò: Si grauitas negotij requirere videatur; seu quia iure expressum est, vt grauis & nõ subdelegabilis causa censetur, vt in c. is cui, 12. in 6. seu quia qualitas negotij talis est, vt non facillè ab alio expediri possit, vt Innoc. hic docet, n. 2. Abb. n. 6. & plura leges apud Felinum super hoc §. n. 2. & 4.

§. Cæterum.

SI cui à Sede Apostolica commissum sit, vt erucem prædicet (pro recuperatione terræ sanctæ) vel excommunicet, aut absoluat aliquos, vel cum irregularibus dispense, vel pœnitentias iniungat, non potest tale quippiam alteri committere: quia non iurisdictio, sed certum aliquod ministerium ei commissum est: Excipitur verò Legatus Apo-

Apostolicus, qui talia per alium exercere potest. Idque propter multitudinem negotiorum, ait Felinus hic, quæ solis expedire non potest.

NOTANDVM. Quod dicitur, Principis delegatum causam sibi commissam alteri de mandare posse, intelligitur de iurisdictionalibus: Sed nudum ministerium, seu executionem sibi à Principe delegatam personaliter plerumque exequi debet. Tamen verò casus in specie hic exprimantur, tamen ratio adiecta ostendit, de omnibus casibus similibus idem de iure dicendum esse, per regulam quam tradunt DD. in l. cum pater, 77. §. dulcissimis, ff. de legatis, 2. Quod ratio adiecta dispositioni eam restringat, vel extēdat: Siue, vbi eadem omnino dispositionis ratio est in lege expressa, idem ius censi debet.

Hæc verò non ita intelligenda sunt, quasi in nullo casu ministerium nudum Commissarius alteri delegare possit: Nam interdum talis est commissio, vt appareat æquè per alterum præstari posse, vt constat aperte ex c. is cuius 2. eod. tit. in 6. Sed dicendū est, Principem causæ alicuius executionem, aut nudum ministerium committendo, frequētissimè attendere ad industriam personæ, vt in exemplis prædictis, & alijs similibus, quæ in executore industriam, & rerum peritiam requirunt. Rationem affert Abb. hoc c. §. is autem, n. 6. Cùm in articulo iurisdictionali secundum publicas leges procedendum sit, perinde fermè esse solet, quisnam Iudex constituatur, dummodò legum peritus sit. At verò in nudo ministerio, & executione potius operatur hominis industria, & auctoritas: quare sæpe ad eam Princeps respicere solet.

Sed quærunt hic primò: Si nudum ministerium alicui commissum sit, sub nomine dignitatis, vtrum ab eo ad successorem transeat. Affirmari debet cùm Imola hic n. 36. Abb. n. 7. Felino n. 8. Menochio lib. 1. arbitr. 99. q. 68. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 27. n. 15. contra Bartolum in l. more ff. de iudicijs, & alios apud Sanchez. Nam ideo Episcopo v. g. sub nomine dignitatis causa

exequenda committitur, quia præsumptio est, quod etiam successores idonei ad executionem futuri sint, vti bene notauit Ioan. Andr. hic n. 25. Videri etiam potest Innocent. hic, n. 3.

Quærunt secundo: Si nudum ministerium, seu vera executio alicui commissæ sit, vt hominem excommunicet, vel absoluat, num ratione huius commissionis iurisdictione aliqua ei competat. Gl. margin. hic, & Abb. n. 5. negant. argum. huius textus: Præterquam si literis Apostolicis clausula adiecta sit, *contradictores compescendo*. Sed arbitror probabiliter dici posse cum Gl. hic ver. commissum, Ioan. Andr. n. 33. Imola n. 19. Si alicui commissio talis extra Curiam Pontificis fiat, quod compescere & punire possit, tamen si clausula illa adiecta non sit; cùm de iure insit, argum. c. præterea, 5. & c. ex literis, 29. hoc tit. vbi regula traditur, quod commissio vno, censentur etiam alia commissæ, sine quibus illud expediri nequit. Id verò maximè locum habet in Pontificijs mandatis, quarum expeditionem, propter Apostolicæ Sedis auctoritatem non conuenit impediri, aut retardari: Et specialiter, quod executor Pape in prouisionibus beneficiorum, iurisdictionem habeat, quatenus ea neecessaria est ad mandatum implendum. Ad argum. in contrarium respondetur; Licet nudum ministerium v. g. excommunicationis inferendæ, aut promulgandæ, iurisdictionem per se non contineat; posse tamen per accidens adiunctam habere iurisdictionem, quæ etiam in hoc casu subdelegari poterit; licet ipsa executio non possit, vti docent hic Innoc. n. 4. Abb. n. 4. Et in simili tradit Specul. tit. de iudice delegato, §. vlt. n. 24. Licet Iudex conseruator quatenus sine indagine iudiciali de iniurijs manifestis tantum cognoscit iuxta c. 1. eod. tit. in 6. alteri vices suas committere nequeat, posse tamen committere cognitionem causæ, si dubitetur, an iniuria manifesta sit.

* * * *
* * *

CAPL